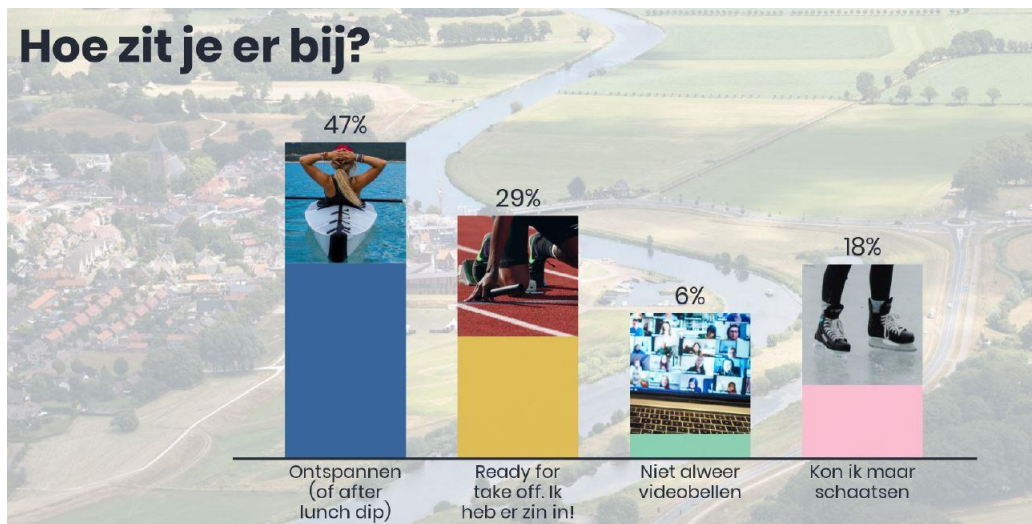

TERUGBLIK ATELIER 3 SYSTEEMMAATREGELEN VEILIGE VECHT

Op vrijdag 12 februari vond het derde ontwerpatelier systeemmaatregelen (S3) voor Veilige Vecht plaats. Het doel van dit atelier was het identificeren van de belangrijkste uitdagingen bij de oplossingsrichtingen en nadenken over de stappen die nodig zijn om de uitdagingen aan te pakken. Ook is gecheckt of het overzicht van de oplossingsrichtingen dat van tevoren naar alle deelnemers was toegestuurd, compleet is. Dit verslag geeft de belangrijkste uitkomsten van het atelier weer. De presentatie die tijdens het atelier is gegeven, is bij dit verslag gevoegd.

Petra van den Brand (omgevingsmanager Veilige Vecht) opende het atelier en herhaalde kort de doelen van het project Veilige Vecht. Het primaire doel is het realiseren van de waterveiligheidsopgave tussen Dalfsen en Zwolle zodat de Vechtdijken daar ook in de toekomst aan de norm voldoen. Dit kan door middel van maatregelen aan de dijken, eventueel gecombineerd met systeemmaatregelen. Daarnaast onderzoeken we in deze verkenning of we via de systeemmaatregelen voor de waterveiligheid kansen kunnen benutten voor een klimaatbestendig Vechtdal en voor gebiedsontwikkeling. Petra informeerde met behulp van een aantal vragen hoe de deelnemers tegen dit ontwerpatelier en de toegestuurde informatie aankeken. De antwoorden op de vragen zijn te vinden in de drie afbeeldingen hieronder.

Wat dacht je toen je de prints zag?

De deelnemers die aangaven dat de oplossingsrichtingen nog niet compleet zijn, hebben aan het eind van het atelier hun aanvullingen doorgegeven. De aanvullingen zijn achteraan dit verslag te vinden.

Uitdagingen voor de systeemmaatregelen

Na de plenaire introductie gingen we uiteen in groepen om met elkaar in gesprek te gaan over de vraag: wat is volgens jou de belangrijkste uitdaging bij de systeemmaatregelen? Iedereen bracht zijn belangrijkste uitdaging in en via een interview en groeps gesprek werd eraan gewerkt om deze uitdaging scherp te krijgen: Waarom heb je deze uitdaging gekozen? Wat is het lastigste bij deze uitdaging? Waarom gebeurt het niet vanzelf? In het begin was het even zoeken hoe je een uitdaging scherp kunt krijgen, welke vragen stel je als interviewer en hoe formuleer je je uitdaging helder als geïnterviewde? Sommige uitdagingen zijn ook gemakkelijker scherp te krijgen dan anderen. Het bleek best lastig om niet gelijk te reageren op een uitdaging, maar open vragen te blijven stellen. Deze werkvorm droeg eraan bij dat iedereen écht naar elkaar heeft geluisterd.

De resultaten van de interviews zijn vastgelegd in overzichtsposters, die zijn opgenomen in de bijlage; hieronder een korte samenvatting.

Eén van de groepen zag vooral de breedte van de opgave en de daaraan gekoppelde verschillen in belang als opgave voor het project en heeft ook ideeën om deze in te vullen: combinatie van functies, maak een film om een goed beeld neer te zetten, goed structureren en, als het niet anders meer kan, verplichten.

Een andere groep zag het toewerken naar een meer natuurlijk Vechtsysteem als een duidelijke basis voor de verdere uitwerking. Waar dan wel andere opgaven integraal in verwerkt moeten worden. Daarnaast werd gewezen op het belang van het meekrijgen van grondeigenaren.

In de derde groep werd gepleit voor een integrale aanpak, met hier specifieke nadruk op combinatie van geldstromen en andere, duurzame verdienmodellen voor agrariërs. Met een duidelijk bewustzijn, dat dit niet allemaal op korte termijn te regelen is.

Aan het eind van deze ronde heeft elke groep gekozen welke uitdaging zij het belangrijkste vonden, ook al vonden velen, dat je alle uitdagingen moet aanpakken voor een klimaatbestendig Vechtdal. Uiteindelijk zijn de volgende uitdagingen gekozen:

- 1 Hoe krijgen we neuzen gericht, ondanks alle verschillende belangen en kunnen andere manieren van waarde bepaling en verbeelding hierbij helpen?
- 2 Een integrale gebiedsopgave waarin je de verschillende beleidsopgaven integreert, dus geen sectoraal plan voor waterveiligheid
- 3 Wat zou het mooi zijn als de afvoerpieken afvlakken en we het gebruik kunnen afstemmen op een meer natuurlijke fluctuatie van de rivier.

Deze drie uitdagingen zijn in het volgende onderdeel verder uitgedacht.

Stappenplan tot succes

Voor de drie gekozen uitdagingen hebben we in groepjes stilgestaan bij de vraag: Hoe krijg je het voor elkaar om de kans te verzilveren? Dit hebben we gedaan door een in enkele groepjes strip te maken over het proces van uitdaging tot het gewenste resultaat. Het was leuk om te zien hoe iedereen met creatieve ideeën kwam en elkaar aanvulde en hielp met de tekening. De afwijkende werkvorm werd gewaardeerd. Zoals één van de deelnemers het verwoordde: 'Ik ben gek genoeg om op vrijdagmiddag strips te gaan tekenen'.

De resultaten tonen we hieronder, met daarbij de toelichting van deelnemers.

STRIP 1:

Hoe krijgen we neuzen gericht, ondanks alle verschillende belangen en kunnen andere manieren van waarde bepaling en verbeelding hierbij helpen?

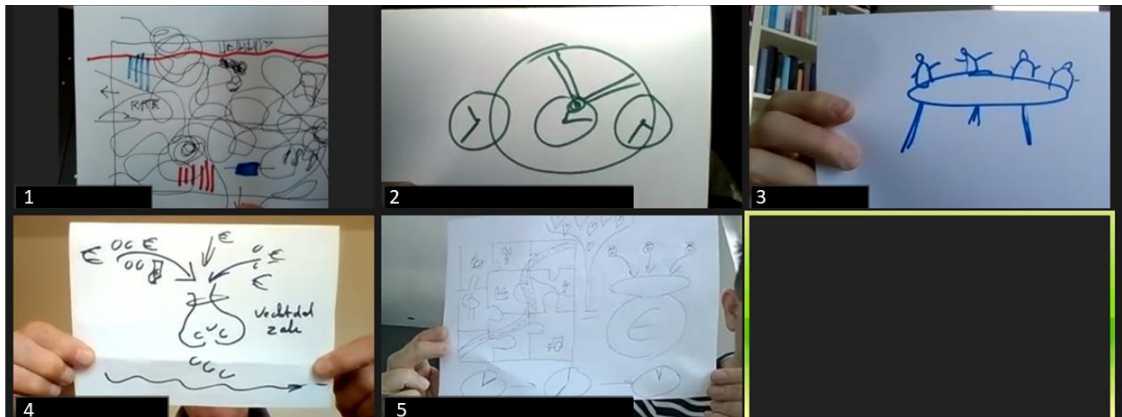

TOELICHTING VAN DEELNEMERS

- 1 *De eerste afbeelding toont de urgentie. Te zien is een filmzaal met 3 verschillende schermen. De mensen in de zaal hebben verschillende belangen (weergegeven door de verschillend gekleurde neuzen die allemaal een andere kant op staan). Ook kijkt iedereen naar een ander scherm, wat duidt op de verschillende percepties op de werkelijkheid.*
 - 2 *De tweede afbeelding toont de invulling van de uitdaging. In dit plaatje wordt aan alle functies in het gebied (energie, landbouw, natuur et cetera) waardering toegekend. Alle belangen hebben hun eigen plaats in het systeem. Ze worden allemaal geïnventariseerd en met elkaar verbonden.*
 - 3 *De laatste afbeelding toont de gezamenlijkheid, de neuzen gericht. De verschillende belangen bestaan nog steeds, maar er is nu een gezamenlijk belang gevonden en de belangen zijn met elkaar verbonden waardoor de neuzen in dezelfde richting staan.*
-

STRIP 2:

Een integrale gebiedsopgave waarin je de verschillende beleidsopgaven integreert, dus geen sectoraal plan voor waterveiligheid

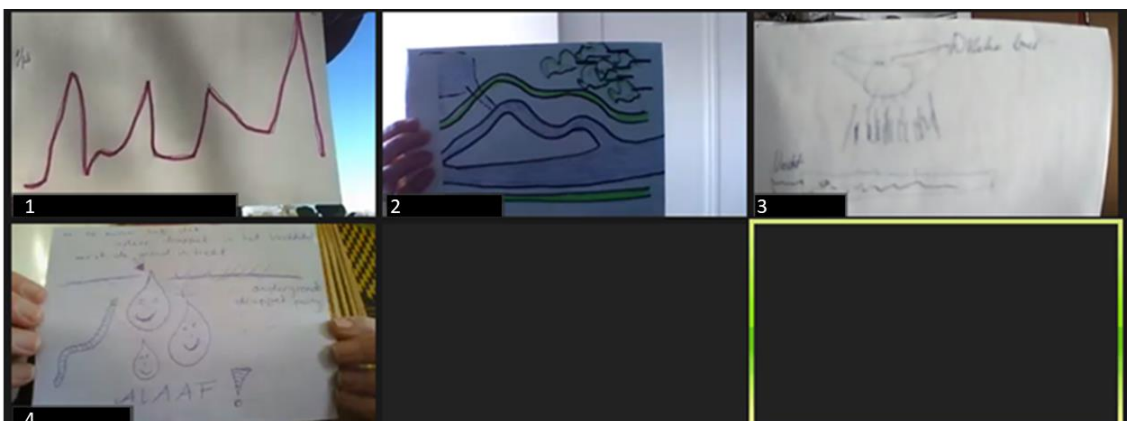

TOELICHTING VAN DEELNEMERS

- 1 De eerste afbeelding toont de situatie die dreigt te ontstaan als we niets doen: alle projecten en initiatieven vliegen door elkaar en niets wordt op elkaar afgestemd. Hierdoor vliegt ieder project op een ander tempo en in een andere richting.
- 2 De tweede afbeelding geeft het afstemmen van de plannings van de verschillende projecten weer. Dit vormt een eerste stap in het mogelijk maken van interactie en samenwerking tussen projecten.
- 3 Afbeelding 3 toont de volgende stap: inhoudelijke afstemming tussen de projecten. Hiervoor zijn veel gesprekstafels nodig.
- 4 Na de afstemming over planning en inhoud volgt de afstemming over geldstromen, zoals afbeelding 4 weergeeft. Hierbij is niet alleen de hoeveelheid geld van belang, maar ook dat dit op tijd beschikbaar komt.
- 5 De laatste afbeelding geeft weer dat het integraal aanpakken van het Vechtdal gelukt is, door de afstemming op 3 fronten. Het resultaat is dat er een gedragen, integraal plan ligt, waarin alle puzzelstukjes in elkaar passen en we niet alles achter elkaar doen maar tegelijkertijd.

STRIP 3:

Wat zou het mooi zijn als de afvoerpieken afvlakken en we het gebruik kunnen afstemmen op een meer natuurlijke fluctuatie van de rivier.

TOELICHTING VAN DEELNEMERS

- 1 De eerste afbeelding toont een schematische weergave van de grafiek van de huidige afvoer van de Vecht. Er is sprake van grote pieken en diepe dalen.
 - 2 De tweede afbeelding geeft weer hoe we de inrichting van de Vecht kunnen aanpassen om deze pieken en dalen te verminderen. De voorbeelden die in de tekening opgenomen zijn, zijn teruglegging van de dijk en aanleg van een nevengeul. Daarnaast is opvang van water buiten de dijk mogelijk.
 - 3 Afbeelding 3 toont hoe een aantal ontwikkelingen in het Vechtdal van de afgelopen 50 jaar opnieuw moeten worden beoordeeld: kunnen we water bij bebouwing en infrastructuur weer de grond in laten stromen en niet direct naar de Vecht? Zo wordt het mogelijk om water langer vast te houden.
 - 4 De laatste afbeelding toont het eindresultaat in toepasselijk carnavalsthema: elke druppel water in het Vechtdal trekt eerst de grond in, en stroomt daardoor langzamer naar de Vecht en daar wordt iedereen blij van.
-

Afsluiting

Na de inhoudelijke rondes volgde de plenaire afsluiting. Deelnemers gaven aan het fijn te vinden om het gesprek deze keer op een wat hoger abstractieniveau te voeren. Daarnaast blikte Petra met behulp van een enquête terug op dit atelier en vooruit op het integratieatelier. De antwoorden op de vragen zijn te vinden in de vijf afbeeldingen hieronder.

Ik weet nu ...

Mentimeter

Iedereen heeft via de ateliers een beeld gekregen van de vele mogelijkheden om afvoergolven in de Vecht kleiner te maken. Ook is er een breed bewustzijn dat dit gekoppeld kan worden (eigenlijk vindt de groep: moet worden) aan andere opgaven in het gebied. Tegelijk ziet iedereen ook de complexiteit, zowel qua inhoud, als betrokkenheid van partijen en via noaberschap.

Ik zie als belangrijkste opgave ...

Mentimeter

Afstemming en trekkers zoeken	Integrale aanpak met andere opgaves regelen	Nieuwe vormen van samen werken
Om het gebied tussen Dalfsen en Zwolle groen te houden	Hoe opgaven vastleggen in verschillende plannen bij verschillende overheden	Het maken van een integrale gebiedsopgave, gebruik makend van de kennis van individuele partijen
Iemand te vinden die boven alle belangen staat om hier leiding aan te geven	De draagkracht voor de uit te voeren maatregelen zoeken	Samen met de oosterburen aan de oplossingen werken.
Draagvlak te creëren voor wezenlijke veranderingen in het stroomgebied	Dat de dijken sterk genoeg zijn	een klimaatadaptieve Vecht: naast de waterveiligheid ook het langzamer afvoeren van water in het stroomgebied en het mengen van landbouw, recreatie en natuur.
Om verschillende programma's en overheden richting een gezamenlijke oplossingsrichting te krijgen	Tekenen tekenen en praten praten	Verankering in ruimtelijke plannen
Medewerking grondeigenaren	Hoe pas je infrastructuur aan	Met welk beeld ga je het gebied in
Komt er een watertekortplan		

De genoemde opgaven zijn zeer divers: van inhoudelijke specialistische en integrale onderwerpen naar regie over het totaal. Waar draagvlak als opgave genoemd is, wordt dit meestal gekoppeld aan een integrale opgave.

Ik vraag mij nog af ...

Mentimeter

Of er nog ruimte is voor nieuwe ideeën	Wat het team Veilige Vecht en de waterschappen met deze input gaan doen?	Hoe het hanteerbaar te houden
Wanneer kunnen we onze specifieke gebiedskennis inbrengen?	Hoe samen regie genomen wordt	Wie het boegbeeld voor deze mooie maar gigantische uitdaging wordt?
Ziet het waterschap het realiseren van een halfnatuurlijke laaglandrivier als een opgave die los staat van het hoogwaterbeschermingsprogramma?	In hoeverre plannen daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Hoe grondeigenaren en gebruikers mee komen in het denken	In hoeverre maatregelen realistisch en effectief zijn
Hoe functies financieel bij kunnen dragen zonder naast elkaar te hoeven liggen	Hoe hier een integraal plan van wordt gemaakt	War wordt het grootste belang

De vragen gaan vooral over de breedte van het project (wat is het hoofddoel, wat zijn nevendoelen) en over het draagvlak en trekkerschap van het vervolg. Daarnaast is nog niet duidelijk of en hoe deze groep en in resultaten van de werkateliers in het vervolg gaan bijdragen.

Tops van de ontwerp ateliers systeem zijn:

Mentimeter

Betrokkenheid	Bij elkaar brengen van alle ideeën	Goede open discussie met goede variëteit aan deelnemers.
Vorbereiding prima	Meedenken over oplossingsrichtingen	Goed voorbereid
De verschillende (en daardoor passende) werkvormen	Kennis delen en ideeën uitwisselen	Interactie goed gedaan digitaal
Dat we serieus naar vasthouden van water bovenstrooms kijken. Niet al het water naar Zwolle	Goed voorbereid	Technisch verliepen de bijeenkomsten voortreffelijk
Helder gezamenlijk proces met mooie tussenstappen	creatief!	Informatie duidelijk
kennisdeling en oplossingsrichtingen	Creëer draagvlak	

In het algemeen is er tevredenheid over de opzet, invulling en voorbereiding van de ateliers en is er waardering voor de onderlinge uitwisseling van ideeën. In het vervolg wordt een meer concrete invulling van inhoud verwacht met meer deelname vanuit landbouw en grondeigenaren. De opzet kan hetzelfde blijven.

Tips voor de ontwerp ateliers systeem zijn

Mentimeter

Waarom zijn enkelen afgehaakt?	Ga concretiseren! Nu een hoop ideeën, hoe komt het tezamen?	Het Interactieve ook verder vasthouden
Reacties op ideeën van vandaag ben ik benieuwd naar	Inventariseer, en laat zien, de goede voorbeelden in deze regio. Die zijn er echt!	Grondeigenaren ondervertegenwoordigd
Nu doorpakken... ook 'keuzekracht' en richting ontwikkelen	Ga zo door! Probeer zo concreet mogelijk te werken	Uitvoering en aanwijzen van locaties van maatregelen was een lastige, valt buiten scope van deze groep
Landbouw gemist	Concreet gaan maken nu. En duidelijk onderbouwen wat meerwaarde voor waterveiligheid is van bepaalde maatregelen. Dragen die echt veel bij?	Hou contact
Concreter maken	Duidelijkheid wat voor budget er beschikbaar	De 3 kansrijke oplossingsrichtingen met bijbehorende maatregelen
Narekenen effectiviteit van maatregelen		

Wat zien jullie graag terug in de algemene terugkoppeling in IA1?

Aanvullingen op oplossingsrichtingen

De aanvullingen op de oplossingsrichtingen zijn met name nuanceringen en aanvullende mogelijkheden. De hoofdlijnen van de oplossingsrichtingen worden onderschreven. Een uitzondering daarop zijn maatregelen bij Herfte, deze zijn door de gemeente Zwolle in de nazit ingebracht en hebben niet iedereen bereikt. In het vorige atelier hadden we bij Herfte een vraagteken op de kaart staan. Volgens gemeente Zwolle zijn verschillende varianten in principe mogelijk: rivierversuiming met dijkverlegging, rivierversuiming met een nevengeul (locatie nevengeul: Dalfsen-Berkum en of nog verder richting Zwolle), berging/inundatie tbv Vecht en Weteringen. Deze maatregelen worden toegevoegd aan de oplossingsrichting rivierversuiming.

Andere aanvullingen en verduidelijkingen zijn:

- De bypass Vecht-IJssel zal worden toegevoegd aan de bypasses in de inventarisatie van oplossingen.
- De Reest wordt niet toegevoegd, gezien de geringe capaciteit;
- Ideeën voor initiatieven voor herinrichting, waarmee mogelijk ook de hoogwatergolf kan worden afgevlakt (zoals bij Landschap Overijssel), nemen we in de betreffende oplossingsrichting mee in de inventarisatie;
- Lopende initiatieven die binnen een paar jaar tot uitvoering komen, nemen we niet mee in de inventarisatie, maar te zijner tijd wel in de effectberekeningen voor de Verkenning;
- Aanpassingen in de ruimtelijke inrichting (gericht op vluchtwegen, schadebeperking) dragen niet bij aan het afvlakken van de hoogwatergolf en nemen we niet mee als oplossingsrichting. In het vervolg zal wel aandacht besteed worden aan gevolgen van oplossingsrichtingen op het ruimtegebruik.
- Waar mogelijk zullen we bij de verdere uitwerking gebruik maken van lokale studies, zoals ook LESA's.

Doorrekening oplossingsrichtingen

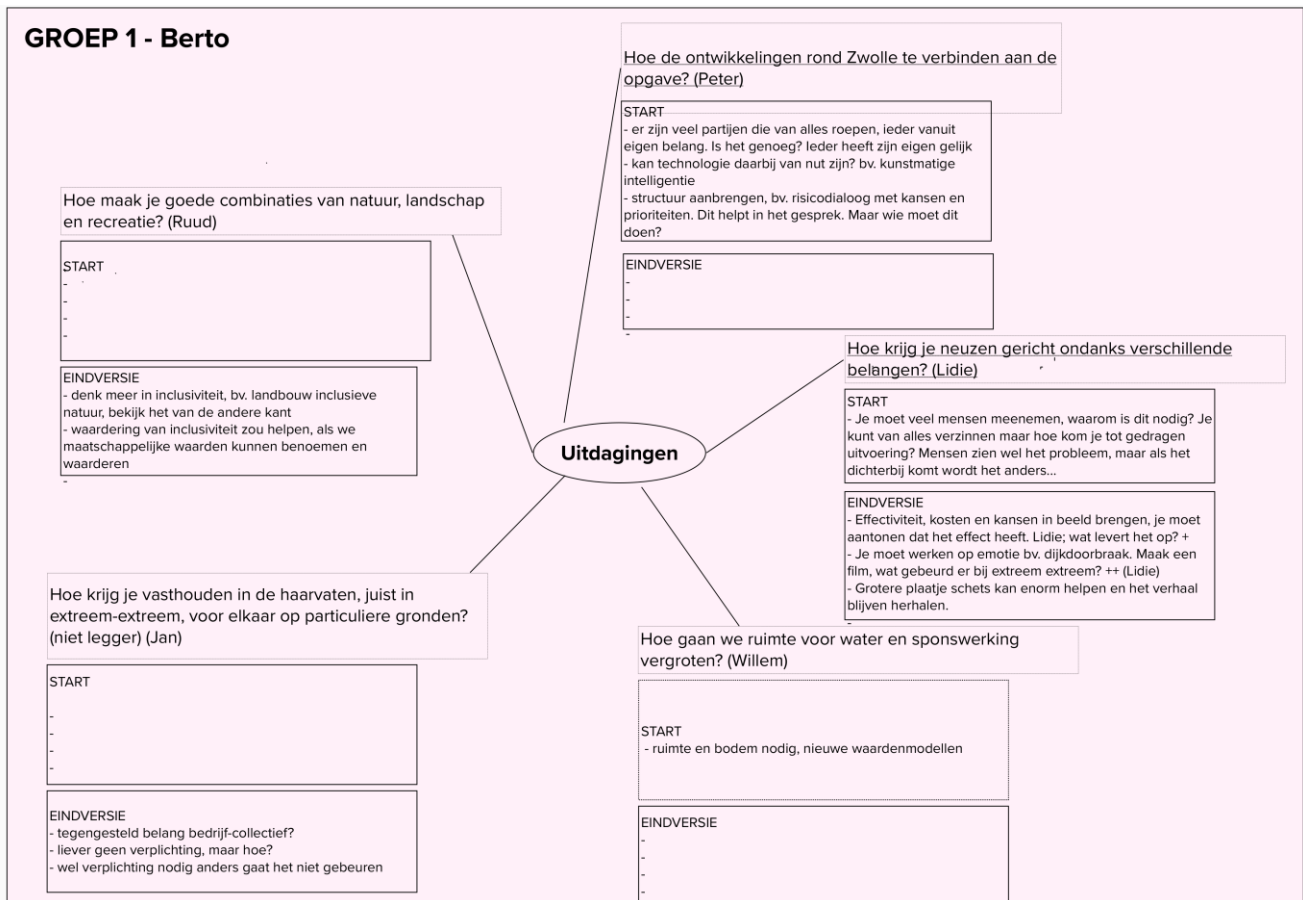
Eerder werd aangegeven dat de effectiviteit van de oplossingsrichtingen op het gebied van waterveiligheid zou worden bepaald. Zijn deze resultaten al bekend?

Antwoord: we zijn nog bezig met deze analyse. Tijdens het integratieatelier op 5 maart zullen we een globale indicatie van effectiviteit delen. In dit stadium zijn dit inschattingen van de verwachte effectiviteit, omdat gedetailleerde ontwerpen (natuurlijk) nog niet zijn opgesteld.

Extreem droge jaren

Wordt er naast extreem natte jaren ook gekeken naar extreem droge jaren? We kijken naar extreem droge jaren vanuit eventuele combinaties met gebiedsopgaven rond klimaatbestendigheid, zie ook de dwarsprofielen die we in het eerste atelier hebben laten zien. In het vervolg van de verkenning zullen daarnaast eventuele effecten in droge tijden ook een rol spelen.

**BIJLAGE: MURAL SHEETS MET UITWERKING DOOR DE DEELNEMERS VAN DE VRAAG:
WAT ZIJN DE UITDAGINGEN VOOR DE SYSTEEMMAATREGELEN?**

GROEP 2 - Dick

Gebruik de natuurlijke hydrologie van het gebied (Liesbeth).

START

- met het natuurlijk systeem meewerken ipv er tegenin
- niet alleen richten op ingenieursoplossingen
- ongelooflijk interessante, en ook wel ingewikkelde, materie. Heel veel kennis in oude documenten, combineren met nieuwe informatie
- Geohydrologie benutten, en kennis van de grondgebruiker (huidig en oud)

EINDVERSIE

- Aandacht schenken aan het oude hydrologische systeem, dat goed doorgronden en er gebruik van maken
- website soil4you: voorbeeld landgoed Vilsteren

Hoe krijgen we de grondeigenaren mee? (Mark)

START

- welke incentives zijn er om tot een grote deelname te leiden?
- Veel agrariërs zitten financieel vast
- geld zit in allerlei bakjes, je hebt iemand nodig die overzicht heeft over alle geldbronnen

EINDVERSIE

- Hoe krijgen we de grondeigenaren in het grote stroomgebied mee?

Geen sectoraal plan dat andere uitdagingen laat liggen (Hans Pohlmann)

START

- Partij met brede portefeuille (bijv provincie) als gebiedsregisseur
- niet blijven polderen tot alles past, maar ook harde keuzes durven maken
- valkuil: hoe dwingender een opgave (bijv N2000, HWBP), hoe sterker de reactie om het sectoraal, en sober en doelmatig op te lossen

EINDVERSIE

- Zorg voor een integrale gebiedsopgave waarin je de verschillende beleidsopgaven integreert, geen sectoraal plan voor waterveiligheid

Uitdagingen

Ruimte geven aan dynamiek voor de Vecht met behoud van waterveiligheid (Hans Groenhuis)

START

- gebruik de ruimte in de uiterwaarden en nevengeulen eerder, bij zo'n 50cm lager water
- belang van biodiversiteit: oobos, drassige oolanden, rietlanden. --> volg de natuur: verruwen van de uiterwaarden, meanders, stuwen eruit
- herindeling buitengebied: ruimte vrijspelen langs de Vecht voor water en natuur

EINDVERSIE

- Ruimte geven aan dynamiek voor de regenrivier Vecht met behoud van waterveiligheid

type hier de uitdaging

START

-
-
-

EINDVERSIE

-
-
-

GROEP 3 - Jan

type hier de uitdaging (Gerard)

START

- integrale aanpak, niet alleen naar veiligheid kijken, WS eeft gekozen voor halfnatuurlijke laagland rivier. Wat we zien is veel processen langs elkaar. Gebiedsgerichte aanpak waar geldstromen gecombineerd worden. En niet wachten tot het einde. Hoe ziet de hnl rivier er uit? Als voorbeeld de Regge rivier. Zou graag wezenlijke verandering van het vechtdal zien

EINDVERSIE

- Wat zou het mooi zijn als we het project omvormen tot een integraal project, zodat geldstromen gebundeld worden.

type hier de uitdaging (Elke)

START

- Als we komen in het Vechtdal komen tot toekomstendig landgebruik
- Af van functiescheiding Daarvoor is nodig dat we op een ander manier in geldstromen gaan denken. Wat kan helpen: gun iedereen zijn boterham en belang- we moeten op andere schaal denken dan we nu doen

EINDVERSIE

- Wat zou het mooi zijn als we in het Vechtdal te komen tot een toekomstbestendig land/grond gebruik
- Daarvoor hebben we nodig dat...verdienvermogen

type hier de uitdaging (Herman)

START

- Wat als blijkt dat we na berekeningen an systeemmatregelen achteraf ontdekken dat we toch nog wat moeten doen aan de dijk(verhoging). Zorg dat dijk zwaarder moet omdat de kijk hoger moet . Zorg dat systeemmaatregelen veel ruimte (mn van landbouw) vragen

EINDVERSIE

- Wat zou het mooi zijn als de maatregelen niet ten koste gaan van toekomst agrariërs. Wat zou het mooi zijn berekeningen voor bijdrage van systeem maatregelen ...als kostbare.
- Wat kan helpen: peilbeheer in haarvaten, lobbyen voor betalen van diensten

Uitdagingen

type hier de uitdaging (Jack)

START

- Wat zou het mooi zijn als...je de pieken verdwijnen e et water weer op een natuurlijke wijze zou afstromen. Dus vertrage in haarvaten en hoger op. Pieken komen te snel
- Wat kan helpen: interreg, programma met duitsland! Grotere retentie in Duitsland. Zet in op bovenstroomse deel van NL, zet in op volgende generatie, acceptatie en wat is normaal?

EINDVERSIE

- Wat zou het mooi zijn als de afvoerpieken afvaken en we het gebruik kunnen afstemmen op een meer natuurlijke fluctuatie van de rivier. Het zou mooi zijn als we op een andere manier kijken naar overstromingen, voor het totale gebied.
- Daarvoor hebben we nodig dat we inzetten op bijvoorbeeld retentie in duitsland (interreg), en vooral inzetten op het bovenstroomse deel (NL). Verder hebben we nodig dat we inzetten op de volgende generatie, wat is het nieuwe normaal en allicht acceptatie van overlastwater.

type hier de uitdaging (Wietze)

START

- Wat zou het mooi zijn als we relatief snel tot systeemmaatregelen komen en tijdig deadline HWBP halen
- Wat nodig: betalingsregime instellen, geld niet laten verdampen

EINDVERSIE

- Wat zou het mooi zijn als we snel tot systeemmaatregelen komen en tijdig deadline HWBP halen en daarmee tijd kopen om op langere termijn gewenste moeilijkere opgaven te realiseren.